

# Hvordan møte utfordringen med sosiale helseforskjeller i kommunalt planarbeid?

## Forfattere

*Gro Sæten*

*Bente Kne Haugdahl*

## Bakgrunn

Utjevning av sosiale helseforskjeller er et av hovedmålene i folkehelsearbeidet og en oppgave for alle sektorer i kommunene. Et grunnleggende trekk i utfordringen med å redusere sosiale helseforskjeller er at problemet har mange og uklare årsakssammenhenger, og det finnes ingen entydige svar på hvordan dette kan løses. Sosiale ulikheter i helse er et komplekst folkehelse- og samfunnsproblem, og kan betegnes som et «wicked problem».

## Mål og metode

Studien har som formål å gi økt innsikt og forståelse for hvordan kommunene kan redusere kompleksitet og fremme gode planprosesser når man skal planlegge for reduksjon i sosial helseulikhet.

Studien er basert på litteraturstudie. Det ble funnet 23 aktuelle dokumenter gjennom systematisk søking i ulike databaser, offentlige dokumenter, stortingsmeldinger og relevant pensumlitteratur.

## Resultater

Generelt manglende og sprikende forståelse av folkehelse og sosiale helseforskjeller som samfunnsutfordring bidrar til økt kompleksitet i planprosesser, blant annet fordi det svekker evnen til å skape den legitimiteten som stimulerer til kollektiv vilje

og handling for å nå felles mål. Felles forståelse av tenkingen rundt moderne folkehelsearbeid med system- og samfunnsperspektivet, befolkningsstrategier og påvirkningsperspektivet er helt sentralt.

Fragmentering og oppsplitting i offentlig sektor påvirker evnen til helhetstenking og bidrar også til økt kompleksitet i planprosesser, der alle sektorer må bidra for å realisere planverk. Samstyring og helhetstenking er nødvendig for å fange opp den tverrsektorielle karakteren i folkehelsearbeidet fordi ingen enkeltaktører kan løse utfordringen alene. Studien peker videre på at manglende helhetlig og samordnet planlegging i kommunene vil bidra til fragmenterte tjenester og svekket evne til helhetstenking.

## Konklusjon

For å redusere kompleksiteten i kommunale planprosesser når målet er å utjevne sosiale helseforskjeller, vil kunnskap og felles forståelse om folkehelsearbeid som fagfelt være avgjørende. Kunnskap og felles forståelse vil påvirke kommunenes evne til samstyring, helhetstenking og evne til samordnet planlegging. Og da vil Kunnskapsdepartementet sitte på flere viktige nøkler inn i det fremtidige folkehelsearbeidet.